

БГНЕС: Скандал с Надежда Сандолова в Европейската сметна палата

"Мълчание и тормоз в Сметната палата на ЕС". Под това заглавие вестник "Либерасион" публикува днес разследване на своя специален кореспондент в Люксембург Жан Катрмер, изцяло посветено на казуса с българския представител в Сметната палата на Европейския съюз Надежда Сандолова.

Материалът съвпадна с посещението на българския президент в Париж и срещите му с френския колега Франсоа Оланд и вероятно това не е само случайно съвпадение, съобщава Темадейли и публикува пълният текст от разследването на авторитетното френско издание.

Надежда Сандолова е обвинявана в "психически тормоз" на работното място, в резултат на което трима служители от нейния кабинет в момента се лекуват.

Казусът се разплита бързо. На 13 декември 2012, при закрити врати, 26 членове на Европейската сметна палата гласуват с таен вот дали да изправят своята българска колежка Надежда Сандолова (56) пред Съда на Европейския съюз в Люксембург, за да бъде освободена от своя пост и/или да бъде лишена от привилегиите си при пенсиониране. Обвиненията против българката са изключително тежки: в продължение на много години Сандолова подлагала на служебен терор трима членове на нейния кабинет, вследствие на което те изпаднали в дълбока депресия и все още изпитват последиците от психическия тормоз, на който са били подложени.

Сметната палата на ЕС разполага с два доклада с резултатите от разследване, проведено от двама бивши магистрати от Европейския съд, които стигат до еднозначното заключение, че става въпрос за "морален тормоз", а техните становища са подкрепени и от заключенията на психиатри. Двамата документа са били предоставени на директора на Европейската сметна палата, португалеца Витор Мануел Силва Калдейра. В резултата на тайното гласуване служителите на Европейската сметна палата гласуват с 18:8 гласа в подкрепа на предложението казусът да бъде предаден на съда в Люксембург.

Само седмица по-късно, на 20 декември 2012 тримата ищци – белгиецът Дидие Льобрун, началник на кабинета на Сандолова от 2007 до 2010, белгийката Соня Деверт, секретарка на Сандолова от 2007 до 2011 и люксембургската ѝ асистентка Марго Литц, работила в отдела на Сандолова между 2007 и 2008, получили писмо от председателя на Европейския съд, в което се казва, че Сандолова трябва незабавно да бъде освободена от работа. Въпреки това Виктор Салдейра пише, че "Съдът изразява съжаление, че условията на труд в кабинета на госпожа Сандолова не са отговаряли на необходимите норми".

"Госпожа Сандолова отчасти бе смъмрана за поведението си, но това не ме удовлетворява", заявява един от членовете на Сметната палата, който не иска случаят да бъде потулен. "Поведението и трябваше да бъде разгледано от Съдебната палата, за да се сложат ясни граници кое е допустимо и кое не". Друг представител на институцията, който е освободил от длъжност българската си колежка, не споделя това мнение: "Не е нужно да наливаме масло в огъня. Събраните факти не бяха достатъчни, за да изпратим Сандолова на съд. Не подкрепям северняшкият пуританизъм, който се разпростира в Европа. И още: "В интерес на истината, само на теория бихме могли да допуснем, че е упражнявано морално насилие и тормоз", каза още той.

Сметната палата реагира изключително твърдо, след като се запознала с фактите. През април 2011 Дидие Льобрун, който в продължение на пет месеца бил в отпуска по болест и Соня Деверт потърсили медицинска консултация при главния лекар на Сметната палата д-р

Агнес Вранкен. Нейното заключение гласи, че и "при двата казуса се забелязват едни и същи симптоми, предизвикани в резултат на психически тормоз".

Втори медицински преглед е бил осъществен при брюкселския психиатър д-р Жак Овиеска, чиито заключения били още по-категорични: "Деверт била подложена в продължение на цели четири години на тормоз, който се изразява в подтискане на нейната личност и постоянно пренебрежително отношение към интелектуалните ѝ способности и непрекъснато унижение, предизвикатни от патологична личност, която имала пълна власт над нея". Наблюдаваните симптоми са "типични за пост-травматичния стрес: силен страх, чувство на безпомощност, безсъние, липса на концентрация, болезнена хиперчувствителност, пълна загуба на вяра в собствените способности, неспособност да преодолее стреса от подобни ситуации и да се отърве от кошмарите си".

Що се отнася до казуса с Льобрун, д-р Овиеска пише:... "пациентът е принуден постоянно да живее в постоянно депресивно състояние, предизвикано от травмиращата професионална обстановка, в която е бил принуден да работи в продължение на години".... "Фрустрацията и публичните унижения, на които е бил подложен са породили в него парадоксално чувство за вина и непрекъснато нервно напрежение". Това била неговата естествена реакция на садистичната инфантилизация, на която били подложени той и неговата работа".

При тези обстоятелства генералният секретар на Европейската сметна палата, португалецът Едуардо Руиз Гарсия окуражил потърпевшите да подадат жалба срещу българката. "Именно шефът на неговия кабинет ги взе с кола и ги доведе лично в моя офис в Брюксел", разказва адвокатът Жан-Ноел Луи, който защитава тримата потърпевши. "Съдът незабавно взе мерки, с цел да защити потърпевшите: назначаване на нови позиции, осигуряване на административно, финансово и медицинско съдействие", казва президентът Виктор Калдейра. Той е назначил външно разследване, имайки предвид че Сметната палата не разполага с необходимия потенциал (тя разполага с 900 служители и вътрешно разследване едва ли би дало желаните резултати). Неговият избор е паднал върху испанеца Рафел Гарсия-Валдекасас, съдия в трибунала на първа инстанция към Европейския съюз между 1989 и 2007 г. Валдекасас е работил в продължение на 7 месеца и представя своя доклад на 12 декември 2011 г. Неговите изводи са потвърдени от заключенията на психиатрите: "поведението, в което е упрекната Г-жа Сандолова, може да бъде счетено за морален тормоз спрямо ищците, а именно – съобрзно техния статут (на европейски служители) е проведено оскърбително отношение, трайно и системно, включващо поведение, думи, действия, жестове и писания, които са без съмнение умишлени и тенденциозно насочени към личността, достойнство или физическия интегритет на даден човек.

Случаят на Марго Лиц се третира отделно, тъй като тя е депозирала своята жалба чак през декември 2011 г. Тя е освободена през август 2008 г., след като през февруари същата година е взела болничен, а е постъпила на работа през 2007 г. Докладът от разследването в нейния случай, съставен от люксембургския гражданин Жан Мишо, бивш адвокат към Съда на Европейския съюз, също отправя сериозни обвинения към българката. "Със сигурност е имало морален тормоз от страна на Г-жа Сандолова спрямо Г-ца Лиц." Той се позовава именно на доклада на Д-р Жан-Марк Клоос, в който се твърди, че тя се е намирала "в тежко депресивно състояние от реакционен характер, причинено от морален тормоз от по-висш служител.[...] Тя е била неспособна да поднови работата си в продължение на близо година след своето освобождаване"

Двамата следователи за разполагали със справочник/ вадемекум, съставен от ЕСП през 2006 г. с решение номер 61- 2006, който се отнася до "защитата на служителите на Европейската

сметна палата срещу тормоз". Изобилното съдържание на този справочник дава примери за морален тормоз: "неоснователни критики и системни обиди, дразнене, изнервяне, непредизвикано напрежение [...] вербално, невербално, писмено и физическо сплашване; системно социално изолиране". Работата на съдиите е била улеснена от факта, че моралният тормоз, който често е труден за доказване, е засегнал трима души в рамките на един петчленен екип. Към тях можем да добавим и първия шофьор на Г-жа Сандолова, белгиецът Жан-Клод Тилеманс, когото тя обвинила пред администрацията на палатата в сексуален тормоз над Соня Девеерт, за да се отърве от него – чиста измислица, която в крайна сметка е успяла да дестабилизира допълнително секретарката.

Ако решим да вярваме на докладите и на множеството разпитани свидетели, Сандолова се е държала като ментор, злоупотребявал с властта си. Тя явно е смятала, че крясъците и обидите спрямо персонала са в реда на нещата. По време на слушанията по казуса, българката е заявила следното: "Човек или е част от екипа ми, или ми е враг." Льобрун е бил на 39 години, когато се е присъединил към персонала на Сандолова. Очевидно за нея той е бил част от "неприятелите". Критиковал е публично шефката си, която безспирно се оплаквала от "посредствеността" на подчинените си. Всеки от тях е бил жертва на лични нападки от нейна страна.

Дюверт бил астматик, а Сандолова – заклет пушач. Тя редовно издишвала дима от цигарите си в лицето му. Секретарката пък се чувствала унижена, защото сънародничката ни я дразнела с обръщението "Сонче – Слонче" и и подарявала дрехи с няколко размера по-малки, за да подчертае, че Соня била пълна.

Ако кафето на българката се забавело, отваряла вратата на кабинета си с трясък и викала: "Къде ми е кафето?" Когато някой документ изчезнал, Сандолова обвинявала подчинените си в кражба. В случай, че човек от екипа отказвал да изпълни поставена му от нея задача, се разгневявала жестоко. Хвалела се, че в България имала куп оръжия, с които можела да убие от 10 метра разстояние.

Сандолова ограничавала обедната почивка до 20 минути. Освен това тя изисквала от екипа си да се храни в кабинета и не пускала Дюверт до тоалетна без придружител – асистента Васил Петков. Според висш функционер в палатата, това поведение частично може да се обясни с некомпетентност: "Госпожа Сандолова не проявяваше особено старание в работата си".

"Загубих семейството си, защото се чувствах зле. Малко по малко скъсах връзките си с околните, живеех в свят на страх и несигурност, бях постоянно изнервен", свидетелства Дидие Льобрун. Диша трудно, защото след тормоза на българката астматичните кризи от детството му се изострили. "Човек се превръща в параноик, когато работи в стресираща среда и не очаква нищо добро. Сутрин отивах на работа, а стомахът ми се свиваше на топка. Чувствах се много напрегнат, очаквах върху мен да се излее поток от агресия. Атмосферата беше пропита с подозрение. Все още се опитвам да разбера защо не реагирах, защо позволих да се държат с мен по този начин."

Както Деверт, така и Льобрун са на антидепресанти от ноември 2010 година. Подложили са се на психотерапия. "Всеки ден се чудехме кой ще бъде следващата жертва", разказва Деверт. "Най-лошото е, че тормозът не спря дори когато напуснахме работата си при Сандолова. От две години никой не иска да разговаря с нас. Считат ни за глупаците, които си позволиха да атакуват член на палатата." "Тежко ни е, когато усещаме това отношение върху себе си", допълва го Льобрун. Всъщност Сметната палата не е хвърлила никаква светлина върху случая и по този начин е дала почва на слухове. Ето защо колегите на напусналите не знаят защо те са си тръгнали. Странно е, че след разпитите е минало толкова време (в случая на

Деверт и Лъобрун, една година), преди да се чуе мнението на институцията. Без съмнение идеята е била Сандолова да приключи мандата си необезпокоявана до 31 декември 2012 година.

След като "Либерасион" публикува разследването си по случая и се свърза с членове на Сметната палата, институцията реши да наруши обета си за мълчание. На 22 януари 2013 година публикува документ на сайта си, в който разказва за проблемите, свързани със Сандолова. "Надявам се хората да си извадят заключения от всичко това. Сметната палата трябва да служи като пример за безупречност", довери един от членовете и на вестника.

Благодарение на снизходителността на палатата сънародничката ни успя спокойно да приключи мандата си. Тя беше номинирана за поста през януари 2007 година от предишното правителство, което управляваше България при приемането и в Европейския съюз. Сега Сандолова се готви за председателското място на новата дясна партия ДАНО ("Демократична алтернатива за национално обединение"), която, според "Либерасион", гравитира около премиера Бойко Борисов. Бившите подчинени на българката не знаят дали ще могат да продължат кариерата си в Сметната палата. Институцията отказва да санкционира шефове, които тормозят служителите си и така не изпълнява един от основните приоритети на Европейския съюз.